

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Beceri Düzeylerinin İncelenmesi

Tekin ÇELİKKAYA
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü
tcelikkaya@ahievran.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5684-6492

Cahit KÖŞKER
MEB, Kırşehir-Merkez Şehit Ramazan Donat Ortaokulu
chtkskr@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1337-1524

Araştırma Makalesi	DOI: 10.31592/aeusbed.1212552
Geliş Tarihi: 30.11.2022	Revize Tarihi: 15.06.2023
	Kabul Tarihi: 19.07.2023

Atıf Bilgisi

Çelikkaya, T. ve Köşker, C. (2023). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 402-419.

ÖZ

Hayatımızda yaşanan teknolojik yenilik ve değişimlerle birlikte bilgi teknoloji çağına uygun yeni beceriler edinmemiz gerekmektedir. Bilgi teknoloji çağında insanlar mevcut duruma uyum sağlayabilmek ve yeni gelişmeleri takip edebilmek için "okuryazarlık" seviyelerini geliştirmeye çalışmaktadırlar. Dijital teknolojiyi yakından takip ederek bu yenilikleri eğitim ve öğretim sürecinde kullanması eğitimin kalitesini artıracaktır. Geleceğin öğretmenleri kendilerini bilgi teknoloji çağına uygun yetiştirmeleri dijital okuryazarlığın eğitim öğretimde kullanılmasına katkı sağlayacaktır. Bundan dolayı yeni nesilleri yetiştirecek olan öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin tespit edilmesi ayrıca bir öneme sahiptir. Bu çalışmanın amacı, geleceğin sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık beceri düzeylerini farklı değişkenlere bağlı olarak incelemektir. 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde İç Anadolu'da bir devlet üniversitesinde farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören 223 sosyal bilgiler öğretmen adayı araştırma grubunu oluşturmaktadır. Geleceğin sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık beceri düzeylerini belirlemek amacıyla Bayrakçı (2020) tarafından geliştirilen "Dijital Okuryazarlık Ölçeği" kullanılmıştır. Yönergeye uygun olarak doldurulan nicel verilerin analizini yapmak amacıyla SPSS 20 programı kullanılarak veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve ANOVA ve t-testi yapılmıştır. Örneklem grubunda yer alan geleceğin öğretmenlerinin dijital okuryazarlık beceri düzeyleri cinsiyet değişkenine göre erkekler lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği, sınıf düzeyine göre de son sınıfta olan öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Yaş, aile gelir durumu, kişisel bilgisayara sahip olma, sosyal ağları kullanma ve internete geçirilen zaman değişkenine göre yapılan analizlerde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Beceri, Dijital Okuryazarlık, Okuryazarlık, Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı, Teknoloji.

Investigation of Digital Literacy Skill Levels of Social Studies Preservice Teacher

ABSTRACT

With the technological innovations and changes in our lives, we need to acquire new skills suitable for the information technology age. In the age of information technology, people try to improve their "literacy" level in order to adapt to the current situation and to follow new developments. Following digital technology closely and using these innovations in the education and training process will increase the quality of education. Educating the teachers of the future in accordance with the information technology age will contribute to the use of digital literacy in education. Therefore, it is also important to determine the digital literacy skill levels of teacher candidates who will raise new generations. The aim of this study is to examine the digital literacy skill levels of future social studies teachers depending on different variables. In the spring semester of the 2021-2022 academic year, 223 social studies teacher candidates from different grade levels at Kırşehir Ahi Evran University constitute the sample group of our study. When the digital literacy skill levels of the future teachers in our sample group were evaluated according to the gender variable, it was seen that there was a significant difference in terms of males, and that the digital literacy skill levels of the prospective teachers who would graduate according to the grade level were higher. It was seen that there was no significant difference in the analyzes made according to age, family income, having a personal computer, using social networks and time spent on the internet.

Keywords: Skill, DigitalLiteracy, Literacy, Social Studies Preservice Teacher, Technology.

Giriş

Teknolojik gelişmelerin etkisiyle hayatımız gelişmekte ve değişmektedir. Gelişen teknoloji hayatın her alanında etkisini artırmaktadır. Bireylerin teknolojiyi takip eden, yaşam boyu öğrenmeyle birlikte öğrendiklerini analiz edebilen, sorgulayan, araştıran ve bu araştırmaları doğrultusunda değerlendirmeler yapıp sonuçlara ulaşan, okuryazar kişiler olması istenmektedir (Günüç, Odabaşı ve Kuzu 2013). Okuma-yazma eylemi, harflerin yazıldığı metnin, metni yazan yazarın ve okuyucunun o metni analiz ettiği süreç olarak tanımlanır. Okuma ve yazma dışında bir anlamı olan okuryazarlık, farklı bağlamlar arasındaki ilişkileri analiz etme ve sosyal olarak kullanma yeteneği olarak görülmektedir (Gül, 2007).

Dijital okuryazar olmak, etkili bir şekilde iletişim kurabilmeyi gerektirir. Etkili iletişim, fikir ve duyguları herkesin anlayabileceği şekilde açıkça ifade etme yeteneğidir. Dijital okuryazarlık, dijital teknolojilerden faydalanma noktasında değişik metotlar (görsel, işitsel, metinsel vb.) hakkında bilgi edinip ve bunların belirli amaçlar için en iyi nasıl kullanılabilmesine dair eleştirel bir anlayış geliştirmeyi içerir (Yeşildal, 2018)

Eğitim uygulamaları dijital hale gelen bir dünyada toplumu bir adım öne taşımada önemli bir etkiye sahiptir. Eğitim içeriğinin dijitalleşmesinin en önemli adımlarından birisi FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) projesidir. Değişen ihtiyaçlarla yenilenerek zenginleşen ve dijital içerik sunan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) çalışmalarından bir diğeridir (Aktay ve Keskin, 2016).

Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan 27 beceriden biri de dijital okuryazarlık becerisidir. Teknolojiyle bütünleştirilen sosyal bilgiler öğretiminin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesinde üniversitelere büyük sorumluluk düşmektedir. Öğretimde teknolojiyi nitelikli duruma getirmek amacıyla üniversitelerin fiziki imkânlarının iyileştirilmesi ve teknoloji donanımına sahip nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi gereklidir (Şimşek ve Yıldırım, 2016). Ülkemizde hizmet vermekte olan sosyal bilgiler öğretmenleri eğitim teknolojileri alanında hizmet içi eğitimden geçirilmesi enerji, zaman ve maliyet açısından oldukça fazla kaynak gerektireceğinden dolayı bu yeterliliklerin imkânlar elverdiğince hizmet öncesinde gerçekleştirilmesi daha da faydalı olacaktır (Öztürk, 2006).

Bu çalışma ile “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık beceri düzeylerini belirlemek” amaçlanmıştır. Bu amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık yeterlilik algıları ne düzeydedir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık yeterlilik algıları, cinsiyet, yaş, sınıf seviyesi, aile gelir durumu, kişisel bir bilgisayara sahip olma durumu, sosyal ağları kullanma durumu, dijital okuryazarlıkla ilgili eğitim alma durumu ve internette günlük geçirilen zamana göre farklılaşmakta mıdır?
3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık yeterlilik alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline ve grubuna yönelik açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca veri toplama aracına, çalışmada kullanılan istatistiksel analiz yöntemlerine ve çalışma etiğine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık beceri düzeyleriyle ilgili verilerin elde edilmesinde tarama yöntemi kullanılmıştır. Geniş bir evrenle ilgili bir düşünceye

ulaşabilmek için evrenden alınan örneklem grup üzerinden yapılan çalışmalara tarama modeli olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2004).

Araştırma Grubu

Araştırma grubunda İç Anadoluda bir devlet üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde farklı sınıf düzeylerinde bulunan geleceğin sosyal bilgiler öğretmenleri yer almaktadır. Araştırmanın örneklem grubunun oluşturulmasında basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Seçkisiz örnekleme araştırma evrendeki bireylerin örnekleme seçilme ihtimallerinin birbirinden bağımsız olarak eşit olduğu örnekleme türüdür (Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Veriler söz konusu çalışma grubunda yer alan 223 öğretmen adayından temin edilmiş ve analizler çalışma grubunun ölçeğe verdiği yanıtlar üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışma grubunda yer alan 223 öğretmen adayına ait demografik özelliklere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri

Özellik	Grup	n	%
Cinsiyet	Kadın	159	71.3
	Erkek	64	28.7
	Toplam	223	100
Yaş	17-21 yaş	137	61.4
	22-27 yaş	80	35.9
	28-33 yaş	4	1.8
	33 yaş ve üzeri	2	0.9
	Toplam	223	100
Sınıf	1. sınıf	37	16.3
	2. sınıf	54	24.2
	3. sınıf	63	28.3
	4. sınıf	70	31.2
	Toplam	223	100
Aile Gelir Durumu	0-6000 TL	157	70.4
	6001-8000 TL	44	19.7
	8001-10000 TL	12	5.4
	10001 TL Üzeri	10	4.5
	Toplam	223	100
Kişisel bir bilgisayara sahip olma durumu.	Evet	146	65.5
	Hayır	77	34.5
	Toplam	223	100
Sosyal ağları kullanma durumu	Evet	212	95.1
	Hayır	11	4.9
	Toplam	223	100
Dijital okuryazarlıkla ilgi eğitim alma durumu.	Evet	51	22.9
	Hayır	172	77.1
	Toplam	223	100
İnternette günlük geçirilen zaman	1 saatten az	5	2.2
	1-2 saat arası	33	14.8
	3-4 saat arası	87	39
	5-6 saat arası	62	27.8
	7-8 saat arası	18	8.1
	9-10 saat arası	13	5.8
	10 saat üzeri	5	2.2
Toplam	223	100	

Tablo 1’e bakıldığında;

- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %71.3’i (159) kadın, %28.7’i (64) ise erkek olduğu,
- Öğretmen adaylarının %61.4’ü (137) 17-21 yaş, %35.9’u (80) 22-27 yaş, %1.8’i (4) 27-31 yaş arası ve %0.9’u (2) ise 33 yaş üzeri olduğu,

- Okudukları sınıf düzeylerine bakıldığında %16.3'si (36) 1. sınıf, %24.2'si (54) 2. sınıf, %28.3'ü (63) 3. sınıf ve %31.2'si (70) ise 4. sınıf olduğu,
- Aile gelir durumuna göre %70.4'ü (157) 0-6000 TL arası, %19.7'i (44) 6001-8000 TL arası, %5.4'ü (12) 8001-10000 TL arası ve %4.5'i (10) ise 10001 TL üzeri olduğu,
- Kişisel bir bilgisayara sahip olanların %65.5 (146), olmayanların %34.5 (57) olduğu,
- Sosyal ağları kullananların %95.1 (212), kullanmayanların %4.9 (11) olduğu,
- Dijital okuryazarlıkla ilgili eğitim alanların %22.9 (51), almayanların %77.1 (172) olduğu,
- İnternette ne kadar vakit geçiriyorsunuz sorusuna %2.2'si (5) 1 saatten az, %14.8'i (33) 1-2 saat arası, %39'u (87) 3-4 saat arası, %27.8'i (62) 5-6 saat arası, %8.1'i (18) 7-8 saat arası, %5.8'i (13) 9-10 saat arası ve %2.2'i (5) 10 saat üzeri şeklinde cevap verdikleri görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, geleceğin sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık beceri düzeylerini belirlemek amacıyla Bayrakçı (2020) tarafından geliştirilen “*Dijital Okuryazarlık Ölçeği*” kullanılmıştır. Ölçek, “*Etik ve Sorumluluk*”, “*Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler*”, “*Günlük Kullanım*”, “*Profesyonel Üretim*”, “*Gizlilik ve Güvenlik*” ve “*Sosyal Boyut*” olmak üzere altı boyut ve 29 maddeden oluşmaktadır. Ölçek verilerinin analizi sonucunda ortaya çıkan ortalama puanların derecelendirilmesi ve yorumlanmasında; 5- 4,20 “*her zaman*”; 4,19-3,40 “*genellikle*”; 3,39-2,60 “*bazen*”; 2,59-1,80 “*nadiren*”; 1,79-1 “*hiçbir zaman*” puan aralıkları temel alınmıştır. Tablo 2’de boyutlara bağlı olan maddelerin dağılımı ve toplam sayısı gösterilmiştir.

Tablo 2

Dijital Okuryazarlık Ölçeğine İlişkin Alt Düzeyler

Düzyer İsmi	Madde Numaraları	Madde sayısı
Etik ve Sorumluluk	1-2-3-4-5-6-7	7
Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler	8-9-10-11-12-13	6
Günlük Kullanım	14-15-16-17-18-19	6
Profesyonel Üretim	20-21	2
Gizlilik ve Güvenlik	22-23-24-25	4
Sosyal Boyut	26-27-28-29	4

Bayrakçı (2020) geliştirmiş olduğu ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık değerini 0,911 olarak hesaplamıştır. Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach Alpha değerinin alt sınır değeri $\alpha=0,70$ olarak alınmaktadır (Büyüköztürk, 2002; Field, 2009; Karasar, 2014; Tavşancıl, 2010). Bu değer ölçeğin güvenilir ve iç tutarlığa sahip olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırma grubu tarafından doldurulan ölçekler incelenerek, yönergeye uygun olarak doldurulup doldurulmadığının kontrolü yapılmış ve sonucunda ulaşılan nicel verilerin analizine geçilmiştir. Verilerin analizini yapmak amacıyla SPSS 20 programı kullanılarak veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

ANOVA ve t-testi gibi testlerin, normal dağılımlı verilerle ilgili çalışmalarda kullanılması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2003). Bu nedenle hangi istatistiksel tekniklerin kullanılacağına karar vermek üzere yapılan normallik testi sonucunda Kolmogorov Siminov testi yapılmış ve p değeri 0,2 çıkması sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. İlgili koşulların sağlanması ile araştırma verilerinin analizinde t-testi ve anaova gibi testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Araştırma Etiği

Araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmacı, gönüllü öğretmen adaylarına ölçekleri dağıtıp gerekli açıklamaları yapmıştır. Öğretmen adaylarının ölçekleri yanıtlamaları ortalama 20 dakika sürmüştür.

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Etik değerlendirmeyi yapan Araştırmanın gerçekleştiği İç Anadolu’da bir devlet üniversitesinin etik kurulu 21.04.2022 tarihinde 2022/03/11 belge sayı numarasıyla etik değerlendirmemizi olumlu sonuçlandırmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacı doğrultusunda ulaşılmış olan verilerin istatistiksel analizlerine yer verilmiştir. Başlıkların uzun olması dolayısıyla Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayları yerine SBÖA kısaltması Dijital Okuryazarlık Yeterlilik yerine DOY kısaltması kullanılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık yeterlilik algı düzeyini belirlemek amacıyla uygulanan ölçek “etik ve sorumluluk, genel bilgi ve işlevsel beceriler, günlük kullanım, profesyonel üretim, gizlilik ve güvenlik ile sosyal boyut” düzeylerinden oluşmaktadır. Buna göre sırasıyla bu düzeylere ait ölçek puan ortalama ve standart sapmaları verilmiştir.

Tablo 3
SBÖA Etik ve Sorumluluk Düzeyine İlişkin Bulgular

Etik ve Sorumluluk Boyutu		Etik ve Sorumluluk Düzeyi					\bar{x}	Ss
		5- Çok İyi Düzeyde	4- İyi Düzeyde	3- Orta Düzeyde	2- Az Düzeyde	1- Hiç		
“1.Günlük hayatta olduğu gibi dijital ortamlarda da kişisel veya yasal haklarının (mahremiyet, telif, konuşma özgürlüğü vb.) devam ettiğinin farkındayım.”	n	102	90	22	9	-	4.27	0.80
	%	45.7	40.4	9.9	4	-		
“2.Çevrim içi ortamlarda kendimin ve başkalarının kişisel verilerini (fotoğraf, adres, aile bilgileri vb.) korumak için nasıl davranmam gerektiğini bilirim.”	n	114	94	10	3	2	4.41	0.72
	%	51.1	42.2	4.5	1.3	0.9		
“3.Çevrim içi ortamlarda eriştiğim bilgilerin doğru olup olmadığını farklı kaynaklardan sorgulayabilirim.”	n	93	108	17	5	-	4.29	0.70
	%	41.7	48.4	7.6	2.2	-		
“4.Çevrim içi ortamlarda siber zorbalık (aşağılama, küfür, nefret söylemi vb.) ve istismar gibi davranışların etik ve yasal sorumluluklarının farkındayım.”	n	123	87	10	2	1	4.47	0.66
	%	55.2	39	4.5	0.9	0.4		
“5.Bilişsel ve ahlakî gelişime uygun olan dijital oyunları ve içerikleri ayırt edebilirim.”	n	109	99	11	3	1	4.39	0.67
	%	48.9	44.4	4.9	1.3	0.4		
“6.Çevrim içi ortamlarda yaptığım her şeyin kaydedildiğinin farkındayım.”	n	110	91	20	2	-	4.38	0.68
	%	49.3	40.8	9	0.9	-		
“7.Dijital ortamlarda telif haklarının ihlalden	n	100	98	21	4	-	4.31	0.61
	%	49.3	40.8	9	0.9	-		

doğabilecek etik ve yasal sorumlulukların farkındayım.”	n						
	%	44.8	43.9	9.4	1.8	-	
Toplam							4.36 0.48

Dijital Okuryazarlık becerisinin birinci alt boyutu “Etik ve Sorumluluk” olup bu alt boyutla ilgili olarak öğretmen adaylarının kullanım düzeyi yüzdesi ve ortalamasına ilişkin değerler Tablo 3’te gösterilmektedir. Tablo 3 incelendiğinde *etik ve sorumluluk* boyutu kapsamında maddelerin aritmetik ortalamalarının 4.27 ile 4.47 arasında değiştiği görülmektedir. En düşük aritmetik ortalama (4.27) ölçeğin 1. maddesindeki “*Günlük hayatta olduğu gibi dijital ortamlarda da kişisel veya yasal haklarımın (mahremiyet, telif, konuşma özgürlüğü vb.) devam ettiğinin farkındayım.*” ifadesine ait iken, en yüksek aritmetik ortalama (4.47) ise ölçeğin 4. maddesindeki “*Çevrim içi ortamlarda siber zorbalık (aşağılama, küfür, nefret söylemi vb.) ve istismar gibi davranışların etik ve yasal sorumluluklarının farkındayım.*” ifadesine aittir. Etik ve Sorumluluk boyutuna ait genel aritmetik ortalama 4.36 olup ve bu boyutta öğretmen adaylarının yeterlilik düzeylerinin “çok iyi” düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 4
SBÖA Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler Düzeyine İlişkin Bulgular

Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler Boyutu		Düzyen					X̄	ss
		5- Çok İyi Düzeyde	4- İyi Düzeyde	3- Orta Düzeyde	2- Az Düzeyde	1-Hiç		
“8.Lisanslı yazılım, demo yazılım, korsan yazılım, kötü amaçlı yazılım ve crack kavramlarının ne olduğunu bilirim.”	n	43	68	85	23	4	3.55	0.97
	%	19.3	30.5	38.1	10.3	1.8		
“9.Donanım ve yazılım teknolojilerinin ne olduğunu bilirim.”	n	33	69	98	22	1	3.49	0.87
	%	14.8	30.9	43.9	9.9	0.4		
“10.Bilgisayarına işletim sistemini kurabilirim/format atabilirim.”	n	23	45	75	64	16	2.97	1.09
	%	10.3	20.2	33.6	28.7	7.2		
“11.Bilgisayarına ya da diğer elektronik cihazlarına yazılım veya program yükleyebilirim.”	n	26	63	74	46	14	3.18	1.08
	%	11.7	28.3	33.2	20.6	6.3		
“12.Torent, İnternet, World Wide Web (www) ifadelerinin ne anlama geldiğini bilirim.”	n	40	81	60	32	10	3.48	1.08
	%	17.9	36.3	26.9	14.3	4.5		
“13.Yasaklı İnternet sitelerine erişmek için cihazların proxy/dns ayarlarını değiştirebilirim.”	n	25	38	61	73	26	2.83	1.17
	%	11.2	17	27.4	32.7	11.7		
Toplam							3.27	0.79

Dijital Okuryazarlık becerisinin ikinci alt boyutu “Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler” olup bu alt boyutla ilgili olarak öğretmen adaylarının kullanım düzeyi yüzdesi ve ortalamasına ilişkin değerler Tablo 4’te gösterilmektedir. Tablo 4 incelendiğinde *genel bilgi ve işlevsel beceriler* boyutu kapsamında maddelerin aritmetik ortalamalarının 2.83 ile 3.55 arasında değiştiği görülmektedir. En düşük aritmetik ortalama (2.83) ölçeğin 13. maddesindeki “*Yasaklı İnternet sitelerine erişmek için cihazların proxy/dns ayarlarını değiştirebilirim*” ifadesine ait iken, en yüksek aritmetik ortalama

(3.55) ise ölçeğin 8. maddesindeki “*Lisanslı yazılım, demo yazılım, korsan yazılım, kötü amaçlı yazılım ve crack kavramlarının ne olduğunu bilirim.*” ifadesine aittir. Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler boyutuna ait genel aritmetik ortalama 3.27 olup ve bu boyutta öğretmen adaylarının yeterlilik düzeylerinin “*orta*” düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 5
SBÖA Günlük Kullanım Düzeyine İlişkin Bulgular

Günlük Kullanım Boyutu		5- Çok İyi Düzeyde	4- İyi Düzeyde	3- Orta Düzeyde	2- Az Düzeyde	1- Hiç	\bar{x}	ss
		n	%	n	%	n		
“14.e-Devlet uygulamalarını (MHRS, UYAP, vergi ve ceza sorgulama vb.) etkin kullanabilirim.”	n	123	84	10	6	-	4.45	0.70
	%	55.2	37.7	4.5	2.7	-		
“15.Bulut bilişim teknolojilerini (Google Drive, iCloud, Dropbox vb.) günlük hayatta etkin kullanabilirim.”	n	76	94	39	12	2	4.03	0.90
	%	34.1	42.2	17.5	5.4	0.9		
“16.Mobil cihazlarda takvimi sadece tarihe bakmak için değil; aynı zamanda anımsatıcı, not alma, etkinlik oluşturma vb. işler için de kullanabilirim.”	n	106	88	18	8	3	4.28	0.86
	%	47.5	39.5	8.1	3.6	1.3		
“17.Çevrim içi ortamlarda "video yüklemek/canlı yayın yapmak" gibi etkinliklerde bulunabilirim.”	n	64	79	40	30	10	3.70	1.15
	%	28.7	35.4	17.9	13.5	4.5		
“18.Rezervasyon, alışveriş, adres bulma vb. gündelik pratiklerde dijital teknolojileri etkin kullanabilirim.”	n	120	85	13	3	2	4.42	0.74
	%	53.8	38.1	5.8	1.3	0.9		
“19.Kullandığım bir web sayfasını sık kullanılanlara veya yer imlerine ekleyebilirim.”	n	89	81	35	14	4	4.06	0.98
	%	39.9	36.3	15.7	6.3	1.8		
Toplam							4.15	0.57

Dijital Okuryazarlık becerisinin üçüncü alt boyutu “Günlük Kullanım” olup bu alt boyutla ilgili olarak öğretmen adaylarının kullanım düzeyi yüzdesi ve ortalamasına ilişkin değerler Tablo 5’te gösterilmektedir. Tablo 5 incelendiğinde *günlük kullanım* boyutu kapsamında maddelerin aritmetik ortalamalarının 3.70 ile 4.45 arasında değiştiği görülmektedir. En düşük aritmetik ortalama (3.70) ölçeğin 17. maddesindeki “*Çevrim içi ortamlarda "video yüklemek/canlı yayın yapmak" gibi etkinliklerde bulunabilirim.*” ifadesine ait iken, en yüksek aritmetik ortalama (4.45) ise ölçeğin 14. maddesindeki “*e-Devlet uygulamalarını (MHRS, UYAP, vergi ve ceza sorgulama vb.) etkin kullanabilirim.*” ifadesine aittir. Günlük kullanım boyutuna ait genel aritmetik ortalama 4.15 olup ve bu boyutta öğretmen adaylarının yeterlilik düzeylerinin “*iyi*” düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 6
SBÖA Profesyonel Üretim Düzeyine İlişkin Bulgular

Profesyonel Üretim Boyutu		Profesyonel Üretim Düzeyi					\bar{X}	ss
		5- Çok İyi Düzeyde	4- İyi Düzeyde	3- Orta Düzeyde	2- Az Düzeyde	1- Hiç		
“20.Dijital teknolojilere dayalı yazılım/uygulama geliştirebilirim.”	n	10	21	69	75	48	2.41	1.06
	%	4.5	9.4	30.9	33.6	21.5		
“21.Programlama dillerinden (Java, C, Visual Basic, PHP, vb.) en az birini kullanabilirim.”	n	17	41	58	66	41	2.67	1.19
	%	7.6	18.4	26	29.6	18.4		
Toplam						2.54	0.97	

Dijital Okuryazarlık becerisinin dördüncü alt boyutu “Profesyonel Üretim” olup bu alt boyutla ilgili olarak öğretmen adaylarının kullanım düzeyi yüzdesi ve ortalamasına ilişkin değerler Tablo 6’da gösterilmektedir. Tablo 6 incelendiğinde *profesyonel üretim* boyutu kapsamında maddelerin aritmetik ortalamalarının 2.41 ile 2.67 arasında değiştiği görülmektedir. En düşük aritmetik ortalama (2.41) ölçeğin 20. maddesindeki “*Dijital teknolojilere dayalı yazılım/uygulama geliştirebilirim.*” ifadesine ait iken, en yüksek aritmetik ortalama (2.67) ise ölçeğin 21. maddesindeki “*Programlama dillerinden (Java, C, Visual Basic, PHP, vb.) en az birini kullanabilirim.*” ifadesine aittir. Profesyonel Üretim boyutuna ait genel aritmetik ortalama 2.54 olup ve bu boyutta öğretmen adaylarının yeterlilik düzeylerinin “az” düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 7
SBÖA Gizlilik ve Güvenlik Düzeyine İlişkin Bulgular

Gizlilik ve Güvenlik Boyutu		Gizlilik ve Güvenlik Düzeyi					\bar{X}	ss
		5- Çok İyi Düzeyde	4- İyi Düzeyde	3- Orta Düzeyde	2- Az Düzeyde	1- Hiç		
“22.Uygulamaların kişisel bilgileri (konum, rehber, kamera vb.) erişimini kısıtlamayı bilirim.”	n	69	103	39	11	1	4.02	0.85
	%	30.9	46.2	17.5	4.9	0.4		
“23.İstenmeyen/spam epostaları ve ortalama mesajları tanıyıp engelleyebilirim.”	n	88	96	28	8	3	4.15	0.87
	%	39.5	43	12.6	3.6	1.3		
“24.Sosyal ağlardaki paylaşımlarımda ve profilimdekigizlilik/güvenlik ayarlarımı değiştirebilirim.”	n	120	87	9	7	-	4.43	0.71
	%	53.8	39	4	3.1	-		
“25.Nasıl güçlü bir şifre oluşturacağımın farkındayım.”	n	125	72	19	6	1	4.40	0.79
	%	56.1	32.3	8.5	2.7	0.4		
Toplam						4.25	0.59	

Dijital Okuryazarlık becerisinin beşinci alt boyutu “Gizlilik ve Güvenlik” olup bu alt boyutla

ilgili olarak öğretmen adaylarının kullanım düzeyi yüzdesi ve ortalamasına ilişkin değerler Tablo 7’de gösterilmektedir. Tablo 7 incelendiğinde *gizlilik ve güvenlik* boyutu kapsamında maddelerin aritmetik ortalamalarının 4.02 ile 4.43 arasında değiştiği görülmektedir. En düşük aritmetik ortalama (4.02) ölçeğin 22. maddesindeki “*Uygulamaların kişisel bilgilerime (konum, rehber, kamera vb.) erişimini kısıtlamayı bilirim.*” ifadesine ait iken, en yüksek aritmetik ortalama (4.43) ise ölçeğin 24. maddesindeki “*Sosyal ağlardaki paylaşımlarımda ve profilimdeki gizlilik/güvenlik ayarlarımı değiştirebilirim.*” ifadesine aittir. Gizlilik ve Güvenlik boyutuna ait genel aritmetik ortalama 4.25 olup ve bu boyutta öğretmen adaylarının yeterlilik düzeylerinin “*iyi*” düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 8

SBÖA Sosyal Düzeye İlişkin Bulgular

Sosyal Boyut		Düzeyde					\bar{x}	ss
		5- Çok İyi	4- İyi	3- Orta	2- Az	1- Hiç		
“26.Web tasarım sistemlerini (Weebly, Wordpress vb.) kullanarak İnternet sitesi tasarlayıp yayımlayabilirim.”	n	13	45	70	74	21	2.79	1.05
	%	5.8	20.2	31.4	33.2	9.4		
“27.Kendi blog sayfamda veya farklı bloglarda yazı yazıp, paylaşabilirim.”	n	45	71	72	31	4	3.54	1.02
	%	20.2	31.8	32.3	13.9	1.8		
“28.Dijital teknolojiler yardımıyla çeşitli imajları (fotoğraf, ses kaydı ve video vb.) değiştirip, yeni içerikler üretebilirim.”	n	51	85	66	21	-	3.74	0.91
	%	22.9	38.1	29.6	9.4	-		
“29.Alanımla ilgili en az bir tane yazılımı (Photoshop, SPSS, Premiere, Office Word vb.) etkili bir şekilde kullanabilirim.”	n	67	106	36	14	-	4.01	0.84
	%	30	47.5	16.1	6.3	-		
Toplam							3.52	0.64

Dijital Okuryazarlık becerisinin altıncı alt boyutu “Sosyal” olup bu alt boyutla ilgili olarak öğretmen adaylarının kullanım düzeyi yüzdesi ve ortalamasına ilişkin değerler Tablo 8’de gösterilmektedir. Tablo 8 incelendiğinde *sosyal* boyutu kapsamında maddelerin aritmetik ortalamalarının 2.79 ile 4.01 arasında değiştiği görülmektedir. En düşük aritmetik ortalama (2.79) ölçeğin 26. maddesindeki “*Web tasarım sistemlerini (Weebly, Wordpress vb.) kullanarak İnternet sitesi tasarlayıp yayımlayabilirim.*” ifadesine ait iken, en yüksek aritmetik ortalama (4.01) ise ölçeğin 29. maddesindeki “*Alanımla ilgili en az bir tane yazılımı (Photoshop, SPSS, Premiere, Office Word vb.) etkili bir şekilde kullanabilirim.*” ifadesine aittir. Sosyal boyuta ait genel aritmetik ortalama 3.52 olup ve bu boyutta öğretmen adaylarının yeterlilik düzeylerinin “*orta*” düzeyde olduğu görülmektedir.

SBÖA DOY Düzeylerinin Cinsiyet Farklılığına İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Yeterlilik düzeyine ilişkin cinsiyet değişkenine göre anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9
SBÖA DOY Düzeylerinin Cinsiyet Göre Farklılığına İlişkin t-testi Sonuçları

Düzyey	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	Sd	P
Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler Boyutu	Kadın	158	3.1414	.75272	-4.170	221	.000
	Erkek	65	3.6128	.80207			
Profesyonel Üretim Boyutu	Kadın	158	2.4335	.95621	-2.698	221	.008
	Erkek	65	2.8154	.97054			
Toplam	Kadın	158	3.6526	.40504	-2.072	221	.039
	Erkek	65	3.7759	.40041			

Tablo 9’da görüldüğü gibi kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık yeterlilik düzeyi puan ortalamalarının cinsiyetle olan ilişkisi için yapılan t testi sonucunda: Genel bilgi ve işlevsel beceriler boyutu t (221): -4.170 – p< .05; profesyonel üretim boyutu t(221):-2.698 – p< .05 ve toplam t(221): -2.072 – p< .05 ortalama puanlarında erkeklerin lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Diğer boyutların ortalama puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

SBÖA DOY Düzeylerinin Dijital Okuryazarlıkla İlgili Eğitim Alma Durumuna İlişkin Analizi

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Yeterlilik Algı düzeyine ilişkin dijital okuryazarlıkla ilgili eğitim alma değişkenine göre anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız grup t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10
SBÖA DOY düzeylerinin Dijital Okuryazarlıkla İlgili Eğitim Alma Durumuna İlişkin Analizi (t-Testi)

Düzyey	Dijital okuryazarlıkla ilgili eğitim alma durumu	n	\bar{X}	ss	t	Sd	p
Günlük Kullanım Boyutu	Evet	54	4.2932	.49941	1.979	221	.049
	Hayır	169	4.1174	.58858			
Profesyonel Üretim Boyutu	Evet	54	3.0093	.94415	4.171	221	.000
	Hayır	169	2.3964	.93839			
Sosyal Boyut	Evet	54	3.7083	.58024	2.418	221	.016
	Hayır	169	3.4675	.65441			
Toplam	Evet	54	3.8690	.33139	3.861	221	.000
	Hayır	169	3.6309	.41244			

Tablo 10’da görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık yeterlilik algılarının dijital okuryazarlıkla ilgili eğitim alıp almama durumu ilişkisi için yapılan t testi sonucunda: Günlük Kullanım boyutu t(221):1.979, profesyonel üretim boyutu t(221):4.171, sosyal boyut t(221): 2.418 ve toplam t(221): 3.861 – p< .05 ortalama puanları dijital okuryazarlıkla ilgili eğitim alan öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Diğer boyutlarda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

SBÖA DOY Düzeylerinin Okudukları Sınıf Durumu Farklılığına İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının okudukları sınıf değişkenine göre anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için öncelikle grupların dağılımının homojen olup olmadığı sınınanmış ve homojen olduğu saptanmıştır (LF=0.173; p= .914; p> .05). Bu bağli olarak tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11

SBÖA Okudukları Sınıf Durumu

Betimsel İstatistikler				
Gruplar	Okudukları Sınıf Durumu	n	\bar{X}	ss
1	1. sınıf	36	3.64	.37
2	2. sınıf	54	3.55	.40
3	3. sınıf	63	3.63	.38
4	4. sınıf	70	3.86	.38
	Toplam	223	3.68	.40

Tablo 11'e göre 4 farklı sınıf seviyesinden 223 kişilik bir öğrenci grubunun, dijital okuryazarlık yeterlilik düzeyine ilişkin analiz yapılmıştır.

Tablo 12

SBÖA DOY düzeylerinin Okudukları Sınıf Durumu İle Arasındaki Farklılığı Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi

Varyans Kaynakları	KT	sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
G.Arası	3.55	3	1.18			
G.İçi	33.16	219	.15	7.83	.000	VAR
Toplam	36.71	222				

Tablo 12'ye göre Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık yeterlilik düzeyi puan ortalamalarının okudukları sınıf değişkenine göre analiz sonuçları anlamlı bir farklılık göstermiştir (F (3-219) =7.83; p< .05). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla bakılan Tukey testi sonuçlarına göre 1, 2 ve 3. sınıflarda olanlara göre 4. Sınıfta olanların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p< .05).

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık yeterlilik algılarının kişisel bir bilgisayara sahip olma vesosyal ağları kullanma ilişkisi için yapılan t testi sonucunda vedijital okuryazarlık yeterlilik düzeyi puan ortalamalarının yaş, aile gelir durumu veinternette geçirilen zaman değişkenine göre ANOVA testi analiz sonuçlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

SBÖA DOY Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Bu çalışmadaki son alt problemde “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık yeterlilik alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” olarak ifade edilmişti. Tablo 13'te bu ilişkiyi ortaya koymak için ölçeğin alt boyutlarından elde edilen puanlar Pearson korelasyonu ile analiz edilmiştir.

Tablo 13

SBÖA DOY Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	Etik ve Sorumluluk	Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler	Günlük Kullanım	Profesyonel Üretim	Gizlilik ve Güvenlik	Sosyal Boyut
Etik ve Sorumluluk	r	1				
	p					
	n	223				
Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler	r	.13	1			
	p	.05				
	n	223	223			
Günlük Kullanım	r	.41**	.21**	1		
	p	.00	.00			
	n	223	223	223		
Profesyonel Üretim	r	-.12	.32**	-.03	1	
	p	.05	.00	.65		

	n	223	223	223	223		
Gizlilik ve Güvenlik	r	.43**	.16	.58**	-.04	1	
	p	.00	.01	.00	.52		
	n	223	223	223	223	223	
Sosyal Boyut	r	.15	.42**	.22**	.41**	.24**	1
	p	.01	.00	.00	.00	.00	
	n	223	223	223	223	223	223

** Korelasyon $p < .01$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 13'te görüldüğü gibi, Etik ve Sorumluluk Boyutu ile Günlük Kullanım Boyutu ($r=.41$; $p < .01$) arasında, Etik ve Sorumluluk Boyutu ile Gizlilik ve Güvenlik Boyutu arasında ($r=.43$; $p < .01$) arasında, Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler Boyutu ile Günlük Kullanım Boyutu arasında ($r=.21$; $p < .01$), Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler Boyutu ile Profesyonel Üretim Boyutu arasında ($r=.32$; $p < .01$), Genel Bilgi ve İşlevsel Beceriler Boyutu ile Sosyal Boyut arasında ($r=.42$; $p < .01$), Günlük Kullanım Boyutu ile Gizlilik ve Güvenlik Boyutu arasında ($r=.58$; $p < .01$), Günlük Kullanım Boyutu ile Sosyal Boyut arasında ($r=.22$; $p < .01$), Profesyonel Üretim Boyutu ile Sosyal Boyut arasında ($r=.41$; $p < .01$) ve Gizlilik ve Güvenlik Boyut ile Sosyal Boyut arasında ($r=.24$; $p < .01$) DOY ölçeğinin alt boyutları arasında $p < .01$ düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Çalışmaya katılan Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinden 223 sosyal bilgiler öğretmen adayının dijital okuryazarlık beceri düzeyi ortalaması 3.68'dir. Bu puan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının iyi düzeyde dijital okuryazarlık beceri düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Geleceğin sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre yapılan analizlerinde erkeklerin kadınlara göre daha yüksek bir beceriye sahip olduğu görülmektedir. Daha önceden yapılmış olan çalışmalarda Kıyıcı (2008), Timur ve Akkoyunlu (2014), Acar (2015), Tekin ve Polat (2017), Özerbaş ve Kuralbayeva (2018) ile Ocak ve Karakuş (2019) yaptıkları çalışmalarda erkeklerin kadınlara göre daha yüksek bir beceriye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bunun olası nedenleri ise erkeklerin bilgisayar oyunlarına ve bilişim teknolojilerine daha fazla ilgi göstermesi olabilir.

Geleceğin sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık beceri düzeyleri yaş, aile gelir durumu ve internette geçirilen zaman özelliklerine göre yapılan analizlerde anlamlılık içermediği görülmüştür. Yontar (2019) yaş özelliğine bağlı olarak anlamlılık içermediği, Öçal (2017) ve Acar (2015) ise anlamlılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Acar (2015) ve Yeşildal (2018) aile gelir durumu özelliği ile dijital okuryazarlık beceri düzeyi arasında anlamlılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Özerbaş ve Kuralbayeva (2018), Öçal (2017) ve Acar (2015) internete geçirilen zaman özelliğine göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna, Göldağ ve Kanat (2018) ise anlamlılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Dijital teknolojilerin hayatın her alanında karşımıza çıkması ve her an elimizin altında olması bu durumu ortaya çıkardığı düşünülebilir.

Geleceğin sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık beceri düzeyleri okudukları sınıf özelliğine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Farkın 1, 2 ve 3. sınıflarda olanlara göre 4. sınıfta olanların lehine olduğu bulunmuştur. 4. sınıfa kadar gelen öğretmen adayının dersleri için yapmış olduğu çalışmalar, sunumlar ve ödevler bu becerinin gelişmesine katkı sağlamış olabilir. Özerbaş ve Kuralbayeva (2018), Kozan (2018) ve Hamutoğlu ve diğerleri (2017), tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Geleceğin sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin kişisel bir bilgisayara sahip olma durumu özelliğine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Kıyıcı (2008), Özerbaş ve Kuralbayeva (2018), Göldağ ve Kanat (2018) ve Kozan (2018) kişisel bir bilgisayara sahip olma durumu ile dijital okuryazarlık beceri düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin

olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yapılan çalışmalarda çalışmanın sonucunun farklı çıkmasının temel nedeni olarak zaman faktörü ve kullanılan ölçeklerin dijital okuryazarlığı ölçen madde içeriklerinin farklılığı gösterilebilir.

Geleceğin sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin sosyal ağları kullanma durumu özelliğine göre anlamlılık göstermediği görülmüştür. Göldağ ve Kanat (2018) sosyal ağları kullanma durumu ile dijital okuryazarlık beceri düzeyleri arasında anlamlılık göstermediği, Hamutoğlu ve diğerleri (2017) ise anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin dijital okuryazarlıkla ilgili eğitim alma özelliğine göre günlük kullanım boyutu, profesyonel üretim boyutu, sosyal boyut ve toplamda eğitim alan öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer boyutlarda anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Dijital okuryazarlıkla ilgili 51 öğretmen adayının eğitim aldığı 172 öğretmen adayının ise eğitim almadığı görülmektedir.

Çalışmadan elde edilen bulgular neticesinde şu öneriler bulunmuştur:

- Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık beceri düzeyleri ile sınıf düzeyi arasındaki farkı giderebilmek için lisans sürecinin başında verilen bilgisayar dersi ile yetinilmeyip gerekirse yeni derslerde programa alınarak lisans eğitiminin tamamına yayılması sağlanabilir.
- Öğretmen adaylarının derslerde aldıkları ödev ve proje gibi etkinlikler dijital okuryazarlık beceri düzeylerini geliştirmelerine fırsat sağlayacak şekilde yaptırılabilir.
- Ölçeğimizde yer alan dijital okuryazarlıkla ilgili eğitim alma değişkeniyle ilgili bulgulara baktığımızda katılımcıların büyük bir bölümünün eğitim almadığı göz önüne alındığında geleceğin öğretmenlerine göreve başlamadan önce aday öğretmenlik sürecinde dijital okuryazarlık ile ilgili eğitim verilmesi sağlanabilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Mevcut çalışmada her yazar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Çalışmamızda çıkar çatışması oluşturabilecek bir durum yoktur.

Açıklama: Bu çalışma 13. Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresi Iconte 2022, 12-14 Mayıs Türkiye'de sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

Kaynaklar

- Acar, Ç. (2015). *Anne ve babaların ilkököl ortaokul ve lise öğrencisi çocukları ile kendilerinin dijital okuryazarlıklarına ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aktay, S. ve Keskin, T. (2016). Eğitim Bilişim Ağı (Eba) İncelemesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 27-44.
- Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26.
- Bayrakçı, S. (2020). *Dijital yetkinlikler bütünü olarak dijital okuryazarlık: Ölçek geliştirme çalışması*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Testlerin geçerlik ve güvenirlik analizlerinde kullanılan bazı istatistikler, Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.

- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). London: Routledge.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. London: Sage publications.
- Göldağ, B. ve Kanat, S. (2018). Güzel sanatlar eğitimi alan öğrencilerin dijital okuryazarlık durumları. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 70, 77-92.
- Gül, G. (2007). Okuryazarlık sürecinde aile katılımının rolü. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(1), 17-30.
- Günüç, S., Odabaşı, F. H. ve Kuzu, A. (2013). 21. yüzyıl öğrenci özelliklerinin öğretmen adayları tarafından tanımlanması: Bir Twitter uygulaması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4), 436-455.
- Hamutoğlu, N. B., Güngören, Ö. C., Uyanık, G. K. ve Erdoğan, D. G. (2017). Dijital okuryazarlık ölçeği: Türkçe 'ye uyarlama çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 408-429.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademi
- Kıyıcı, M. (2008). *Öğretmen adaylarının sayısal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kozan, M. (2018). *BÖTE bölümü öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ve siber zorbalığa ilişkin duyarlılıklarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Elazığ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Ocak, G. ve Karakuş, G. (2019). Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık öz-yeterlilik becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 129-147.
- Öçal, F. N. (2017). *İlkokul öğretmenleri ve velilerin kendileri ile velilerin çocuklarına ilişkin dijital okuryazarlık yeterlilik algısı*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özerbaş, M. A. ve Kuralbayeva, A. (2018). Türkiye ve Kazakistan öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 16-25
- Öztürk, T. (2006). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına yönelik yeterliliklerinin değerlendirilmesi (Balıkesir Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, Ü. ve Yıldırım, T. (2016). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 632-649.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Akademi.
- Tekin, A. ve Polat, E. (2017). Öğretmen adaylarının sayısal yetkinlik düzeyleri ve çevrimiçi bilgi arama stratejilerinin değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 635-658.
- Timur, B., Timur, S. ve Akkoyunlu, B. (2014). Öğretmen adaylarının sayısal yetkinlik düzeylerinin belirlenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33, 41-59.

- Üstündağ, M. T., Güneş, E. ve Bahçivan, E. (2017). Dijital Okuryazarlık Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve Fen Bilgisi öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık durumları, *Journal of EducationandFuture*, 12, 19-29.
- Yeşildal, M. (2018). *Yetişkin bireylerde dijital okuryazarlık ve sağlık okuryazarlığı arasındaki ilişki: Konya örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yontar, A. (2019). Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 815-824.

Extended Abstract

Introduction

One of the 27 skills included in the Social Studies course is digital literacy. Universities have a great responsibility in the effective realization of Social Studies teaching integrated with technology. In order to make technology qualified in teaching, it is necessary to improve the physical facilities of universities and to train qualified teachers with technology equipment (Şimşek and Yıldırım, 2016, p.635). Since in-service training of many Social Studies teachers serving in our country in the field of educational technologies will require quite a lot of resources in terms of energy, time and cost, it will be even more beneficial to realize these qualifications before the service as much as possible (Öztürk, 2006, p.16).

The aim of the study is to support future research by determining the digital literacy levels of preservice teacher, who will be role models in the education of individuals who share their knowledge and life experiences, contribute to the development of society and raise the literate of the future.

The aim of this study is to determine the proficiency levels of social studies preservice teacher in the field of digital literacy. For this purpose, answers to the following questions were sought.

1. What is the level of digital literacy proficiency perceptions of social studies preservice teacher?
2. Do social studies preservice teacher' perceptions of digital literacy proficiency differ according to gender, age, class level, family income, having a personal computer, using social networks, receiving education on digital literacy, and time spent on the internet daily?
3. Is there a significant relationship between social studies preservice teacher' digital literacy competency sub-dimensions?

Method

Research Model

In our study, the scanning method was used to obtain data on the digital literacy skill levels of social studies teacher candidates. In order to reach an idea about a large universe, the sample taken from the universe is defined as a screening model for the studies conducted on the group (Karasar, 2004, p.77).

Research Group

The sample group of this study includes future Social Studies teachers at different grade levels in the spring semester of the 2021-2022 academic year at a state university Education Faculty in Central Anatolia. Simple random sampling method was used in forming the sample group of the study. Random sampling is the type of sampling in which the probability of individuals in the research universe to be selected for sampling is equal independently of each other (Cohen, Manion, & Morrison, 2007). The data were obtained from 223 pre-service teachers in the aforementioned study group and the analyzes were evaluated based on the answers given by the study group to the scale.

Data Collection Tool

In our study, the "Digital Literacy Scale" developed by Bayrakçı (2020) was used to determine the digital literacy skill levels of future social studies teachers. The scale consists of six dimensions: "Ethics and Responsibility", "General Knowledge and Functional Skills", "Daily Use", "Professional Production", "Privacy and Security" and "Social Dimension".

Bayrakçı (2020) calculated the Cronbach Alpha internal consistency value of the digital literacy scale as 0.911.

Analysis of Data

Tests such as ANOVA and t-test should be used in studies on normally distributed data (Büyüköztürk, 2003). For this reason, Kolmogorov-Smirnov test was performed as a result of the normality test to decide which statistical techniques to use and it was seen that the data showed a normal distribution. By providing the relevant conditions, it was decided to use parametric tests in the analysis of the research data.

Research Ethics

In this study, all the rules specified to be followed within the scope of "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive" were complied with. None of the actions specified under the title of "Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics", which is the second part of the directive, were not carried out. The ethics committee of the university, where the research was carried out, made the ethical evaluation and concluded our ethical evaluation positively with the document number 2022/03/11 on 21.04.2022.

Findings, Conclusion, Discussion and Recommendations

The average digital literacy skill level of 223 Social Studies teacher candidates from Kırşehir Ahi Evran University who participated in the study is 3.68. This score shows that Social Studies teacher candidates have a good level of digital literacy skills.

In the analysis of the digital literacy skill levels of future social studies teachers according to the gender variable, it is seen that men have a higher skill than women. In previous studies, Kıyıcı (2008), Timur and Akkoyunlu (2014), Acar (2015), Tekin and Polat (2017), Özerbaş and Kuralbayeva (2018) and Ocak and Karakuş (2019) found that males had a higher incidence than females. concluded that he had the skills. Possible reasons for this may be that men show more interest in computer games and information technologies.

It was seen that the digital literacy skill levels of future social studies teachers were not significant in the analyzes made according to age, family income status and time spent on the internet. Yontar (2019) concluded that there was no significance depending on age, while Öçal (2017) and Acar (2015) concluded that it was significant. Acar (2015) and Yeşildal (2018) concluded that there is a significant relationship between family income status and digital literacy skill level. Özerbaş and Kuralbayeva (2018), Öçal (2017) and Acar (2015) concluded that there was a significant difference according to the time spent on the internet, while Göldağ and Kanat (2018) concluded that it was not significant. It can be thought that the emergence of digital technologies in all areas of life and the fact that they are always at our fingertips reveals this situation.

It has been concluded that the digital literacy skill levels of future social studies teachers show a significant difference according to the class they study. The difference was found to be in favor of the 4th grade students compared to the 1st, 2nd and 3rd grade students. The studies, presentations and assignments made by the pre-service teacher up to the 4th grade may have contributed to the development of this skill. In the studies conducted by Özerbaş and Kuralbayeva (2018), Kozan (2018) and Hamutoğlu et al. (2017), they concluded that there is a significant difference according to the grade level variable.

It has been concluded that the digital literacy skill levels of future social studies teachers do not show a significant difference according to the feature of having a personal computer. Kıyıcı (2008), Özerbaş and Kuralbayeva (2018), Göldağ and Kanat (2018) and Kozan (2018) concluded that there is a significant relationship between having a personal computer and digital literacy skill level. The main reason for the different results of the studies in the studies can be shown as the time factor and the difference in the content of the items measuring digital literacy in the scales used.

It has been observed that the digital literacy skill levels of future social studies teachers do not show any significance according to the status of using social networks. Göldağ and Kanat (2018) concluded that there was no significant difference between using social networks and digital literacy skill levels, while Hamutoğlu et al. (2017) concluded that there was a significant difference.

It has been concluded that digital literacy skill levels show a significant difference in favor of the daily use dimension, professional production dimension, social dimension and total education teacher candidates according to the ability to receive training on digital literacy. No significant difference was found in other dimensions. It is seen that 51 teacher candidates received training on digital literacy and 172 teacher intellectuals did not receive training.

As a result of the findings obtained from the study, the following suggestions were made:

- In order to eliminate the difference between the digital literacy skill levels of teacher candidates and their grade level, the computer course given at the beginning of the undergraduate process should not be contented with, but if necessary, it can be included in the program in new courses and it can be extended to the entire undergraduate education.
- Activities such as homework and projects that teacher candidates take in classes can be done in a way that will allow them to improve their digital literacy skills.
- When we look at the findings about the digital literacy training variable in our scale, considering that most of the participants did not receive any training, it can be ensured that future teachers are provided with training on digital literacy during the novice teaching process before they start to work.